

C. Rechtspraak

1. Hof 's-Gravenhage, 8 maart 1984 (RBC vs. Brinkers)

Het gerechtshof te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, heeft het navolgendé arrest gewezen in de zaak van:

appellanten, 1-32,
tesamen vormende de maatschap Reyn de Blaey & Co (RBC)
advocaat: mr. S. E. Gratama

tegen

Brinkers Margarine Fabrieken B.V.

advocaat: mr. J. De Pont.

Gezien de stukken, waaronder tussen partijen gewezen vonnissen van de rechtbank te 's-Gravenhage, respectievelijk gedateerd 23 juli 1981, 16 december 1981 en 17 november 1982;

Overwegende ten aanzien van de feiten:

Geïntimeerde, ook te noemen Brinkers, heeft bij afzonderlijk uitgebrachte, doch eensluitende dagvaardingen van 16 juli 1979 tegen thans appellanten en C. H. A. Mutsaers, die volgens haar tezamen vormen de burgerlijke maatschap Reyn De Blaey & Co., hierna ook aan te duiden als RBC, een verordening ingesteld, strekkende tot veroordeling van genoemde personen ieder voor gelijke delen, althans van Bronner en Mutsaers, die met haar gehandeld hebben, tot vergoeding aan haar van door haar geleden schade ten bedrage van f 1.881.937,— en, voorzover nog niet vaststaand, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet, vermeerderd met rente en kosten als naar de wet.

Na wisseling van de gebruikelijke conclusies (met produkties), waarbij appellanten en Mutsaers de vordering bestreden en een mondelinge toelichting, waarbij door Brinkers bij akte nogmaals stukken in het geding werden gebracht, heeft de rechtbank in haar vonnis van 23 juli 1981 Brinkers toegelaten tot bewijs als in dat vonnis nader omschreven.

Vervolgens is verwijzing naar de rol gevraagd en hebben alle partijen een akte genomen, waarna de stukken opnieuw aan de rechtbank zijn overgelegd voor het wijzen van vonnis.

Bij vonnis van 16 december 1981 heeft de rechtbank vervolgens de vorderingen van Brinkers tegen Mutsaers afgewezen en voor het overige zowel Brinkers als RBC toegelaten tot bewijs van in het dictum van dat vonnis nader omschreven stellingen.

Na het horen van getuigen aan beide zijden, is de zaak wederom mondeling toegelicht en namens RBC nog een akte met produkties genomen.

Daarop heeft de rechtbank op 17 november 1982 opnieuw een tussenvonnis uitgesproken, waarbij de zaak naar de rol werd verwezen.

Vervolgens hebben partijen ook voor het hof de zaak mondeling doen bepleiten, appellanten door hun procureur en Brinkers door haar raadsman mr. J. de Pont, advocaat te Amsterdam.

Tenslotte zijn de stukken, waaronder de als hier ingevoegd te beschouwen pleitnotities zowel van de eerste instantie als in hoger beroep, aan het hof overgelegd voor het wijzen van arrest.

Overwegende ten aanzien van het recht:

1. Grief I houdt in dat de rechtbank de vraag wie als wederpartij van Brinkers moet worden aangemerkt, in haar vonnis van 23 juli 1981, hetwelk de vraag stelt of Bronner namens de maatschap Reyn, De Blaey en Co. handelde dan wel privé, niet geheel zuiver formuleert, omdat Bronner, als hij als organisatiedeskundige een opdracht aanvaardt, zulks niet privé doet.
2. Deze grief faalt. De rechtbank heeft kennelijk bedoeld aldus aan de orde te stellen de vraag of de door Brinkers met Bronner gesloten overeenkomst alleen hem aanging of ook de maatschap, waarvan hij deel uitmaakte: zulks valt af te leiden uit de nadere overwegingen, die de rechtbank aan de bewuste vraag wijdt in haar vonnis van 16 december 1981.
3. Tegen die overwegingen richt zich onder meer grief II, welke de rechtbank verwijt dat zij ten onrechte heeft overwogen dat Bronner is opgetreden in naam der maatschap.
4. Ook deze grief is ongegrond.
Het door Bronner op 21 juni 1977 in opdracht van Brinkers uitgebrachte rapport is gesteld op briefpapier van RBC, hetwelk alle vestigingen en vennoten vermeldt en is door hem ondertekend namens RBC. In dat rapport wordt onder meer geadviseerd tot instelling van een stuurgroep waarvan de extern adviseur, die aldaar wordt aangeduid als "Reyn, de Blaey en Co", deel zou dienen uit te maken. Ook de nader door Bronner uitgebrachte nota inzake alternatieve automatiseringsmogelijkheden d.d. 12 september 1977 is blijkens het opschrift afkomstig van "Reyn, de Blaey en Co, Organisatie-Afdeling". Andere ten processe overlegde rapporten en verslagen, onder meer het door Bronner opgestelde verslag van een bespreking d.d. 24 juni 1977 duiden eveneens de adviseur aan als "Reyn, de Blaey en Co".
5. Uit een en ander moet worden afgeleid dat Bronner de bewuste handeling voor rekening van de maatschap is aangegaan.
6. Dat Bronner voorts geacht moet worden bevoegd te zijn geweest de handeling voor rekening van de maatschap aan te gaan, zoals door geïntimeerde zowel in eerste aanleg als in hoger beroep is aangevoerd doch welke vraag de rechtbank in het midden heeft gelaten, moet naar het oordeel van het hof worden aangenomen op grond van de volgende feiten:
 - 1) Bronner maakte als organisatiedeskundige deel uit van de maatschap RBC;
 - 2) de hem gegeven opdracht behoorde dus tot zijn werkzaamheden in maatschapsverband;

- 3) bij de uitvoering van de opdracht werd gebruik gemaakt van personeel, werkzaam in dienst van de maatschap;
- 4) er werd gedeclareerd door de maatschap en de door de maatschap in rekening gebrachte bedragen zijn overgemaakt op rekening van de maatschap en door deze behouden.
7. De ingevolge de wet van Bronner als medebestuurder der maatschap toekomende bestuursbevoegdheid, impliceerde althans in casu, waar het om een openbare maatschap gaat, de bevoegdheid de maatschap te binden met betrekking tot een handeling als de ten processe bedoelde, welke, gezien de aard van de maatschap, tot de normale maatschappelijke werkzaamheden van de maatschap kan worden gerekend.
8. Uit het bovenoverwogene volgt dat appellanten geen belang meer hebben bij de behandeling van hun derde grief, zodat deze onbesproken kan blijven.
9. Nu de grieven I tot en met III niet kunnen leiden tot afwijzing van de vordering tegen appellanten, uitgezonderd Bronner, komt de vierde grief aan de orde.
10. In die grief wordt gesteld dat de rechtbank ten onrechte in haar tussenvonnis van 17 november 1982 de appellanten nrs. 22, 24, 25 en 29 aansprakelijk heeft geacht hoewel zij eerst op 1 januari 1978 tot de maatschap zijn toegetreden en de ten processe bedoelde, met Brinkers gesloten overeenkomsten in 1977 tot stand zijn gekomen.
11. Deze grief is gegrond, aangezien slechts diegenen aansprakelijk kunnen worden gesteld die vennoot waren ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst waarop de actie tot schadevergoeding wordt gebaseerd. Ten processe staat vast dat de opdracht tot het verstrekken van een advies met betrekking tot de automatisering bij Brinkers medio 1977 is verstrekt.
12. Partijen spreken weliswaar beide over nadien gegeven vervolgoopdrachten in de fase van de uitvoering van het geadviseerde project, doch naar het oordeel van het hof vloeiden die nadere opdrachten voort uit de oorspronkelijke overeenkomst en moeten zij niet als nieuwe zelfstandige overeenkomsten worden aangemerkt. Bovendien is aannemelijk dat bedoelde nadere opdrachten vóór 1 januari 1978 zijn gegeven, nu de aanschaf van de geadviseerde computer, de BF 700, in november 1977 plaatsvond en terstond daarop met de uitvoering van het automatiseringsproject is begonnen.
13. De vorderingen tegen de appellanten nrs. 22, 24, 25 en 29 dienen derhalve met vernietiging in zoverre van het vonnis van 17 november 1982 alsnog te worden afgewezen onder veroordeling van geïntimeerde in de aan hun zijde gevallen kosten.
14. Het hof zal thans eerst de grieven VI tot en met VIII behandelen, welke betrekking hebben op het door Bronner gegeven advies tot aanschaf van de mini-computer MAI Basic Four 700, met directe overschakeling van de bestaande gegevensverwerking in de Univac computer op de nieuwe computer.
15. Het hof stelt voorop dat het voor de beoordeling van de vraag of door Bronner wanprestatie is gepleegd beslissend is of het advies om de BF 700 te kiezen - mede gelet op de gegevens omtrent de gang van zaken in het bedrijf van Brinkers die Bronner ten tijde van het geven van dat advies ter beschikking stonden - al of niet voldeed aan de mate van zorgvuldigheid en deskundigheid die van een redelijk handelend en bekwaam automatiseringsdeskundige geëist mag worden.

16. Appellanten menen dat bij de beoordeling van deze vraag de volgende punten van belang zijn:

- a) Brinkers wenste te decentraliseren en bij een gedecentraliseerd bedrijf hoort een computer met een "real time" systeem;
- b) Brinkers was in principe een normale verkooporganisatie en onder organisatie-deskundigen was het bekend dat de administratie van een dergelijke organisatie zich zeer goed leent voor verwerking op een mini-computer;
- c) Brinkers wenste een snelle bestudering van de mogelijkheid van automatisering met behulp van enkele mini-computers, zodat Bronner slechts weinig tijd ter beschikking stond;
- d) Bronner heeft regelmatig gewaarschuwd en voorbehouden gemaakt in verband met de geboden haast.

17. Een en ander in aanmerking genomen, menen appellanten dat niet is komen vast te staan dat het advies van Bronner om over te gaan op een mini-computer wanprestatie opleverde.

18. Naar aanleiding hiervan wordt het volgende overwogen.

19. Vaststaat - zulks blijkt onder meer uit het verslag van een op 24 juni 1977 gehouden bespreking - dat bij Brinkers de wens tot decentralisatie leefde.

20. Ten processe is echter tevens gebleken dat een decentralisatie van de gegevensverwerking niet logischerwijze gepaard hoeft te gaan met een gegevensverwerking op "real-time" basis, doch zulks afhankelijk is van de processen in het bewuste bedrijf. In dit verband verwijst het hof naar de verklaring van de getuige Roeleveld (organisatieadviseur) daaromtrent, afgelegd op 25 mei 1982 en naar de verklaring van de getuige Warners, destijds werkzaam als organisatiedeskundige bij RBC, afgelegd op 19 april 1982, die de bewuste stelling ongenueanceerd noemt en evenals getuige Roeleveld opmerkt dat de condities die een bepaald bedrijf stelt, een belangrijke rol spelen.

21. Verder blijkt uit de verklaring van getuige Roeleveld en uit de inhoud van het door hem namens het bureau Van de Bunt te Amsterdam in opdracht van Brinkers ingestelde onderzoek naar de automatiseringssituatie bij Brinkers, dat er in het bedrijf van Brinkers zes typen bedrijfstvormen zijn en dat het merendeel van de administratiesystemen vraagt om een "Batchverwerking" en er relatief weinig behoefte is aan "real-time" toepassingen. In het rapport wordt onder meer geconcludeerd dat de bij Brinkers aanwezige computer BF 700, omdat deze specifiek gericht is op real-time toepassingen met interactieve transactieafhandeling, en batchverwerking door het ontbreken van sorteringmogelijkheden en/of een database georiënteerde bestandsorganisatie in feite niet mogelijk is, zeker niet tegelijk met real-time verwerkingen, voor het bedrijf van Brinkers niet geschikt is.

22. Professor Van Belkum, die op verzoek van RBC bij brief van 7 april 1980 zijn oordeel heeft gegeven over de gang van zaken bij de uitvoering door RBC van de haar door Brinkers gegeven automatiseringsopdracht en die eveneens in eerste aanleg als getuige is gehoord, merkt in zijn verklaring ook op dat naar zijn indruk de fabriek van Brinkers een nogal gecompliceerd bedrijf is waar men te maken heeft met verschillende processen.

23. Brinkers was derhalve geen gewone verkooporganisatie en aan Bronner als organisatiedeskundige kan verweten worden dat hij te gemakkelijk heeft aangenomen

dat zulks wél het geval was en derhalve een mini-computer met een real-systeem zou voldoen.

24. Gezien de grote belangen die op het spel stonden, mocht van een zorgvuldig handelend adviseur verwacht worden dat hij, alvorens zijn advies uit te brengen, een deugdelijk onderzoek instelde naar de structuur van het bedrijf.

25. Het door Bronner ter disculpering gedane beroep op het feit dat Brinkers op grote spoed aandrang en op korte termijn wilde komen tot een buiten gebruikstelling van de in gebruik zijnde computers Honeywell Bull GE 115 en Univac 90/30, zodat hem geen tijd voor een grondig onderzoek werd gelaten, faalt.

26. Onafhankelijk van de vraag of hem een dergelijk onderzoek door Brinkers werd opgedragen, had Bronner, wanneer dit om een verantwoord advies uit te kunnen brengen nodig was, de benodigde tijd voor een diepgaand onderzoek naar de bedrijfsstructuur van zijn opdrachtgever moeten verlangen. Bronner heeft echter volstaan met een globale vaststelling van de gewenste informatie.

27. Dat het instellen van een uitvoeriger onderzoek noodzakelijk was om goed te kunnen adviseren, blijkt ook uit de inhoud van de hiervoor reeds genoemde brief van Prof. Van Belkum. Deze somt in zijn brief een aantal volgens hem voor het welslagen van een automatiseringsproject belangrijke en vrijwel algemeen geldende voorwaarden op, waaraan in casu naar zijn indruk ernstig tekort is gedaan en noemt daarbij onder meer "een grondig onderzoek naar de informatiesystemen die bij Brinkers nodig zijn en het vaststellen van het type en de configuratie van de computer(s) die daarin het beste zou(den) passen." Ook getuige Roeleveld heeft verklaard dat het de normale gang van zaken is bij een automatiseringsproject dat men de onderneming in kaart brengt en de informatiebehoefte en informatiestroom vaststelt. Bronner zegt dit trouwens ook zelf in zijn nota van 12 september 1977.

28. Met betrekking tot de waarschuwingen die bronner zou hebben geuit en de voorbehouden die hij zou hebben gemaakt, merkt het hof nog het volgende op. Inderdaad heeft Bronner in zijn hiervoor reeds ter sprake gekomen nota van 12 september 1977 erop geattendeerd dat in verband met de gekozen snellere methode uitgegaan moet worden van de op dat moment bekende, beperkte gegevens. Voorts staat in het verslag van een op 30 september 1977 gehouden bespreking vermeld dat eigenlijk bij Brinkers eerst een gedegen informatieplan zou moeten worden uitgewerkt als basis voor de automatisering, doch dat de aanwezigen ervan uitgaan dat ter wille van de snelheid een concessie vereist is.

29. Naar het oordeel van het hof zijn voormelde mededelingen te algemeen en vrijblijvend van aard om te kunnen worden aangemerkt als door Bronner gemaakte voorbehouden met betrekking tot het door hem te geven advies dan wél om op grond daarvan te kunnen concluderen tot een aanvaarding door Brinkers van de risico's verbonden aan een snelle beslissing. Wanneer Bronner de risico's, verbonden aan de gekozen snelle methode, niet voor zijn rekening wenste te nemen, had hij zulks uitdrukkelijk dienen te stipuleren. Dit spreekt temeer waar Bronner beprijpen moest en óók begrepen heeft dat in een aangelegenheid als de onderhavige de cliënt vaart op het kompas van de door hem ingeschakelde deskundige adviseur. Het hof verwijst hier naar de door Bronner op de bespreking van 30 september 1977 gegeven uiteenzetting, inhoudende "dat het er voor de cliënt in wezen op neer komt dat zij goeddeels moet afgaan op het advies van RBC, zonder zich mede een oordeel te kunnen vormen omdat het advies uiteindelijk in sterke mate mede

wordt bepaald door de niet te kwalificeren ervaring die RBC opdoet "in het veld", waar dagelijks veranderingen kunnen plaatsvinden, die een beslissende invloed op het uit te brengen advies hebben." Door voormelde uitlating wordt bevestigd dat Bronner zich van zijn verantwoordelijkheid van het door hem te geven advies zeer wel bewust was.

30. Op grond van het vorenoverwogene is het hof van oordeel dat, gelet op de vele batchprocessen, inherent aan het bedrijf van Brinkers, het door Bronner gegeven advies over te gaan tot aanschaf van de mini-computer MAI BF 700, die voor dergelijke processen niet geschikt is, niet voldeed aan de mate van zorgvuldigheid die van een redelijk handelend en bekwaam automatiseringsdeskundige geëist mag worden. Daarbij neemt het hof tevens in aanmerking dat bij dit advies voorts werd aanbevolen "recht toe recht aan" over te gaan op de nieuwe computer (de 1:1 conversie, waarop hieronder nog nader zal worden ingegaan) met buitengebruikstelling op korte termijn van de aanwezige Univac computer, waardoor de moeilijkheden nog zijn vergroot.

31. Uit het voorgaande volgt dat de grieven VI tot en met VIII falen.

32. Zulks brengt mee dat appellanten geen belang meer hebben bij de behandeling van de vijfde door hen aangevoerde grief, zodat deze verder onbesproken kan blijven.

33. De grieven IX en X stellen de 1:1 conversie aan de orde, welke naar het oordeel der rechtbank met name de oorzaak is geweest van de door Brinkers gestelde chaos in het bedrijf.

34. Appellanten bestrijden dit oordeel en ontkennen dat van een chaos sprake is geweest; zij voeren voor de bij de overschakeling op de nieuwe computer ontstane achterstand in de administratie drie oorzaken aan te weten:

- a) een aantal van de processen, die de computer moest uitvoeren, was veel ingewikkelder dat redelijkerwijs kon worden verwacht;
- b) de relatief trage MAI-processor;
- c) de door ACT ontworpen systeemanalyse en programmatuur was ongeschikt voor de MAI computer.

35. Zij menen dat aan Bronner de 1:1 conversie niet verweten kan worden aangezien ten tijde van zijn advies op grond van de toen bekende gegevens het optreden van bovengenoemde elkaar versterkende factoren niet te voorzien was.

36. Naar het oordeel van het hof is hier wel plaats voor een verwijt aan Bronner nu hem bij een deugdelijk onderzoek voorafgaande aan zijn advies, duidelijk zou zijn geworden dat de vele batchprocessen in het bedrijf van Brinkers problemen zouden opleveren bij een 1:1 conversie, waardoor batchgeoriënteerde programma's zouden moeten worden overgezet op een op real-time verwerking ingestelde computer.

37. De onder a) vermelde oorzaak komt derhalve voor rekening van Bronner terwijl ook de onder b) genoemde oorzaak voor zijn risico is nu hij, naar ten processe vaststaat, uitdrukkelijk heeft geadviseerd tot de aanschaf van het bewuste type computer.

38. Ten aanzien van de onder c) genoemde oorzaak is het hof van mening dat bij de beoordeling van de door ACT vervaardigde systeemanalyse en programmatuur niet uit het oog mag worden verloren dat voor ACT als uitgangspunt de 1:1 conversie gold. Dit betekent blijkens de verklaring van getuige Prof. Van Belkum dat men de systemen zoals deze waren ontworpen voor de Univac met slechts kleine aanpassingen is gaan

programmeren voor de BF 700, hetgeen volgens deze getuige niet tot optimale programma's leidt. Getuige Roeleveld geeft dienaangaande zelfs als zijn mening te kennen dat de 1:1 conversie Univac-BF 700 bijna zeker tot mislukken is gedoemd.

39. Ook al zouden de programma's van ACT voor verbetering vatbaar zijn geweest, dan is toch, gelet op het vorenstaande, voldoende aannemelijk dat de problemen daarmee niet zouden zijn opgelost, omdat de grondoorzaak ervan was gelegen in de belasting van de BF 700 met vrij zware batchprocessen tengevolge van de bewust door Bronner gekozen 1:1 conversie.

40. In dit verband verwijst het hof nog naar een door Mutsaers van RBC opgemaakt verslag van een bespreking op 4 augustus 1978 inzake "maatregelen met betrekking tot het functioneren van de BF 700 bij Brinkers", waarin als antwoord van MAI en ACT op de vraag van Brinkers-zijde wat kan dienen als plausibele verklaring voor de ontstane situatie in de verwerking van het Brinkers-systeem op de BF 700, wordt vermeld: "Het gebruiken van het real-time BF 700 systeem voor een overwegend batchgewijze verwerking".

41. Ook een samenvatting van de hand van Bronner en Mutsaers van het besprokene op 4 en 10 augustus 1978 inzake het automatiseringsproject, noemt als één van de belangrijkste factoren, die tot de problemen met betrekking tot de verwerkingstijden op de BF 700 hebben geleid, de bewust in 1977 verkozen 1:1 conversie van de systemen op de GE 115 en de Univac 90/30 naar de BF 700 met als gevolg de belasting van de BF 700 met meerdere vrij zware batchprocessen.

42. Gezien de grondoorzaak van de gerezen problemen - waarvoor het hof verwijst naar hetgeen in rechtsoverweging 30 werd overwogen - had een doorzetten van de 1:1 conversie dan ook geen zin.

43. De grieven IX en X zijn derhalve eveneens ongegrond.

44. In grief XI verwijten appellanten de rechtbank dat zij er ten onrechte van uit is gegaan dat Bronner verantwoordelijkheid zou hebben gedragen voor de systeem-analyse.

45. Ten processe is gebleken dat de contacten met ACT steeds liepen via Mutsaers van RBC, die ook de leiding had van de werkgroep conversie, welke beschrijving van de bestaande systemen aan ACT leverde, die aan de hand daarvan de systeemanalyse en programmatuur vervaardigde. Het hof verwijst hier naar de verklaringen afgelegd door de in eerste aanleg gehoorde getuigen Grootendorst, Piontek en Kammeraat. In een overgelegd verslag van een bespreking van bedoelde werkgroep op 16 maart 1978 staat vermeld dat uitdrukkelijk is afgesproken dat alle formele contacten met ACT via de lijn Mutsaers-Damen (van ACT) zullen lopen.

46. Gelijk hiervoor reeds werd overwogen was ACT voorts bij haar werkzaamheden gebonden aan de door Bronner gekozen 1:1 conversie.

47. Onder deze omstandigheden kan RBC zich in haar relatie tot Brinkers niet aan haar verantwoordelijkheden onttrekken met een beroep op eventuele gebreken in de door ACT geleverde programmatuur.

48. Ook de elfde grief kan derhalve niet leiden tot een vernietiging van de door de rechtbank gegeven beslissingen.

49. Bronner heeft en nog op gewezen dat MAI had aangeboden binnen het gestelde budget een zodanige configuratie op te stellen dat de administratieve gegevens binnen normale tijd door de computer zouden zijn verwerkt, terwijl ACT bij brief van 19 september 1978 een voorstel had gedaan tot optimalisering van de programmatuur. Naar de mening van Bronner hadden door deze maatregelen de moeilijkheden kunnen worden opgelost, doch is hem daartoe door Brinkers geen tijd gegund.

50. Van Brinkers kon echter niet verlangd worden dat zij nog langer met RBC, MAI en ACT doorging, in aanmerking genomen dat deze voorzieningen werden aangeboden op een tijdstip waarop door Brinkers reeds aanzienlijke schade was geleden, en nadat reeds eerder op voorstel van RBC in samenwerking met MAI en ACT genomen extra maatregelen zonder resultaat waren gebleven. (Het hof verwijst hiervoor naar de overgelegde notities van de hand van Piontek gedateerd 17 en 22 augustus 1978).

51. Gezien het verkeerd gekozen uitgangspunt, is bovendien niet aannemelijk dat bedoelde maatregelen de problemen zouden hebben kunnen verhelpen.

52. Behandeling behoeft nog grief XII, welke inhoudt dat de rechtbank ten onrechte aan Bronner heeft verweten dat deze niet heeft gezorgd voor documentatie-materiaal en instructies voor het personeel van Brinkers, aangezien de vervaardiging daarvan pas aan het einde pleegt plaats te vinden en deze fase nog niet was bereikt toen Brinkers de relatie met RBC verbrak.

53. Het hof is echter van oordeel dat ook het op dit - overigens van minder belang zijnde - punt gegeven verwijt niet onterecht was daar toch, naarmate bepaalde onderdelen van het automatiseringsproject gerealiseerd worden, met betrekking tot die onderdelen handleidingen voor het gebruik aanwezig dienen te zijn. Dit wordt ook bevestigd door het al eerder genoemde rapport van getuige Roeleveld, waarin wordt geconstateerd dat de bij Brinkers gerealiseerde projecten nauwelijks gedocumenteerd waren en dat er geen gebruikshandleidingen en operating instructies waren.

54. De dertiende grief van appellanten mist zelfstandige betekenis en behoeft derhalve na het voorgaande geen bespreking meer.

55. Zoals reeds werd overwogen, leidt de gegrondheid van grief IV ertoe dat het vonnis van 17 november 1982 in zoverre moet worden vernietigd, dat de vordering jegens de appellanten nrs. 22, 24, 25 en 29 alsnog moet worden afgewezen onder veroordeling van geïntimeerde in de aan hun zijde gevallen kosten, terwijl uit al het vorenoverwogene volgt dat dit vonnis voor het overige moet worden bekrachtigd evenals de beide andere vonnissen; met verwijzing van de zaak naar de rechtbank om op de hoofdzaak te worden beslist en met veroordeling van appellanten (uitgezonderd de nrs. 22, 24, 25 en 29) in de kosten van het hoger beroep.

Rechtdoende in hoger beroep:

Vernietigt het bestreden vonnis van 17 november 1982 voorzover de appellanten nrs. 22, 24, 25 en 29 betreffende;

Wijst de vordering tegen nrs. 22, 24, 25 en 29 af;

Veroordeelt geïntimeerde in de kosten der procedure, aan de zijde van voornoemde vier appellanten in eerste aanleg begroot op f 750,— en in hoger beroep op f 1.500,— aan salaris en verschotten;

Bekrachtigt het vonnis van 17 november 1982 voor het overige evenals de bestreden vonnissen van 23 juli en 16 december 1981;

Verwijst de zaak naar de rechtbank te 's-Gravenhage om op de hoofdzaak te worden beslist;

Veroordeelt appellanten (uitgezonderd de appellanten nrs. 22, 24, 25 en 29) in de kosten van het geding in hoger beroep, aan zijde van geïntimeerde tot heden begroot op f 19.250,—

Aldus gewezen door mrs. Heikes, fungerend president, Meijer en Swens-Donner, raadsheren-plaatsvervanger, in tegenwoordigheid van de griffier.